

DIRECTOR:
Dr. AUGUSTIN POPA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ — JUD. TÂRNAVA MICĂ

INSERATE

Un șir garmond: 6 Lei. La
publicări repetate după
involală

Unitatea

REDACTOR:
Prof. DUMITRU NEDA

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foale bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

Dintru adâncuri...

(dn). Starea materială mai mult decât precară în care se sbate preoțimea noastră se face, pe zi ce merge, tot mai sufocantă. În deosebi situația celor dela munte a devenit un martiriu ce ar mișca și pietrele.

Mărturiile ale mizeriei acestor mucenici ai datoriei, uitați de cei sus puși, bietele turme credincioase, uluite și indignate, se agită, în adunări de protestare și cer, cu ultima energie a celui exasperat, ajutor pe seama păstorilor cărora dănsese, în sărăcia ce le-a sleit toate puterile, nu le pot da celea de lipsă traiului, oricât ar vrea. Au compus și un memoriu plin de durere și l-au trimis Premierului țării, în credința că barem în forma aceasta se vor deschide ochi și urechi ce nu prea vreau să vadă și să audă. — Reținem câteva acorduri din acest sgduitor strigăt dintru adâncurile desnădejzii și totodată chinuitor semn al vremii. Cităm:

„Preoțimea în general are salar cu mult mai mic decât alți slujbași ai țării. Iar preoții din Munții-Apuseni sunt excepțional loviți, știindu-se că întreaga existența lor materială stă în salarul dela Stat. Fii ai unui ținut muntos, fără sesiune parohială, și în slujba unei populații lipsită și ea de pâine — în vremea din urmă muritoare de foame — acești preoți ai noștri își duc viața grea de pe o zi pe alta în cea mai neagră mizerie...

Durerea noastră cea mai cruntă însă, Domnule Prim-Ministru, este nedreptatea strigătoare la cer ce s'a făcut bisericii române unite, prin aceea că preoțimea noastră a fost supusă unei salarizări mai mici decât aceea a bisericii surori și în urma tuturor cultelor minoritare. Preoții români uniți primesc lunar 700—900 Lei, față de ai bisericii surori cari primesc 2500—3600 Lei lunar. Oare ce a greșit biserica noastră încât ea să fie astfel palmuită? Dacă în decursul anilor această biserică a fost totdeauna călăuza sigură, straja neadormită și apărarea nebiruită a legii și limbii românești, a ființei noastre etnice, răsplata este desconsiderarea? Dacă în valul năcazurilor în care ne sbatem astăzi singura biserică ne-a mai rămas scumpă — bancă ducătoare la liman de liniște vremnică și veșnică — cum se explică gestul nesocotit ce se face?

„Domnule Prim-Ministru, suntem iubitori de de țară și de biserică. Suntem cetățeni conștienți de datorie. Țara e zdruncinată moralicește. Ce ne va mai rămâne dacă biserica și slujitorii ei vor fi aduși la sapă de lemn? Ori se pune în aplicare Scriptura: „Bate-voiu păstorul și se vor risipi oile“. Cu ceace oferă Statul nu pot trăi preoții, noi în mizeria în care suntem aici la munte nu-i putem ajuta. Ce se va alege de conducătorii suflatești ai noștri și ai țării?”

Cetește omul și se cutremură: Munții Apuseni se mișcă. Priveliștea slujitorilor la altarele Domnului și a neamului ce se oflesc, ei și familiile lor, flămânzi și goi, în nepăsarea celor dela cârmă, a sămănat amarăciune multă pe plaurile ce dăduseră floarea oștirii lancelui. Scârba e la culme, învălurând toate acele inimi drepte și cinstitute de masse ce nu înțeleg: de ce, și până când sângeroasa bătaie de joc cu viața celor cari singuri le-au fost mângâietori nedespiați în zile de retrite și luminători nemincinoși și desinteresati în toată vremea? — Găsi-vor ascultare aceste glasuresi de Români năcăjiți înainte de ce desnădejdea le-ar preface în isbucniri primejdioase? Tensiunea e mare. Cinismul nu va face decât să-i precipiteze descărcarea. — Adânc pe adânc chiamă.

Calea pocăinții

Noua enciclică a Sfântului Părinte — Văltorile crizei și ale păcatului — Problema fundamentală a universului — Căile mântuirii

(=). Urmașul lui Petru trimite o nouă solle omenirii. Isvorită din dragostea lui Hristos — CHARITATE CHRISTI cum începe enciclica — ea vrea să fie strigăt de alarmă la margini de prăpastii, cuvânt de mângâiere în văltorile durerilor, pârghie de înălțare în mijlocul prăbușirii generale.

Frumoasă ca formă, limpede în expunere, logică în construcție, strânsă în argumentare, noua scrisoare papală este unul din marile documente umane ale vremilor noastre, a căror iconă întunecată și îndurerată e prinsă în ea cu o uimitoare putere de sinteză. Se simte peste șirele închiegare cu măiestrie majestatea calmă, sigură, autoritatea blândă a Vicarului lui Hristos pe pământ. Cu strălucire vrednică de Catedra păzită de divina privilegiere a Spiritului, mintea obișnuită cu scrutarea veșniciei tale în ciocotul haosului social drumul drept al adevărilor imutabile. Și în aceeaș vreme, în fiecare slovă tremură dragostea caldă a inimii de Părinte, înflorat de prăpastiile ce se deschid în fața nebunii rostogoliri universale.

La Părintele comun răzbat durerile tuturor. Papa se face răsunetul lor. Strigătul de groază se ridică din toate părțile lumii. Milioane de guri, cari cer pâine; milioane de brațe cari cer lucru înzadar. Prăbușirea generală, sfărparea ordinii publice, anarhia și teroarea bat la ușă. Doar potopul cel mare dacă a mai vărsat atâta val de răutăți peste biata omenire chinuită.

Și de unde toată această nenorocire fără seamăn, dacă nu din blăstămata sete a auzului, din lăcomia murdară și egoismul feroce, care calcă în picioare legi divine și umane, sfarmă drepturi și datorii, sapă prăpastii între singuratici și ridică în șiruri de bătaie clasele sociale indușmănite? Acelaș egoism fără frâu, ascuns sub masca naționalismului fals și exagerat — care n'are nimic comun cu legitima iubire de patrie — ridică stăvilarele urii între popoare și ucide acel sentiment de frățietate, pe care l-au creat douăzeci de veacuri de evanghelle creștină.

Și, culme a nenorocirii: în mijlocul acestor văltori negre, se ridică tot mai înverșunată puterea păcatului. Dușmanii legii, al ordinii și al autorității, profitând de marea tulburare, cearcă să așije desperare generală la luptă deschisă împotriva lui Dumnezeu însuși! Cu o nerușinare fără precedent în istorie, se desfășoară în plină zi steagurile iadului și nici o armă josnică, nici o invenție blabolcă nu-i cruțată în asaltul sistematic, stăruitor și dârz, care se dă împotriva Cerului. — Nebunie tristă și primejloasă. Căci „vai

omenirii, dacă Dumnezeu, astfel batjocorit de făpturile sale, va da curs liber acestor puvoale pustitoare și le va întrebuișa de biciu pentru a pedepsi lumea!”

Nu-i vorba acum de simple încercări și experiențe nesocotite: se discută problema fundamentală a universului: pentru Dumnezeu, ori împotriva lui Dumnezeu! Trebuie ales! Și de această alegere depinde soarta omenirii. — Cu ultima stăruință, Sfântul Părinte roagă pe toți acela, cari nu vreau distrugerea și infernul, mai ales pe toți acela cari se laudă cu numele de creștin, să facă front comun împotriva lui antichrist. „Credința în Dumnezeu este temella nesurpată a oricărei rândueli sociale și a oricărei responsabilități pe pământ. Acela cari nu vreau caosul, anarhia și teroarea, trebuie să lupte pentru Dumnezeu, în mâna căruia stă pacea popoarelor.

Biruința nu-i ușoară. Cere jertfe. O nouă ordine socială. O mai dreaptă împărțire a bunurilor. — Și asta încă tot nu ajunge. Un rău atât de mare nu se vindecă numai cu mijloace externe și cu înțelepciune omenească. Ne trebuiesc arme divine: rugăciune și pocăință! Sfântul Părinte le poruncește pe amândouă, mai ales din prilejul sărbătorii Preasfintel Inimii a lui Isus. Fiindcă fără ele nu-i mântuire.

Răul este așa de mare, încât fără ajutorul deosebit al lui Dumnezeu nu-l putem învinge. Trebuie să ne plecăm smeriți în fața Atotputernicului. Inima înălțată spre Ceruri se liberează de sub cătușile noroiului, învinge lăcomia și ura. Numai în Dumnezeu se întâlnesc și se înfrățesc cu adevărat gândurile tuturor. Așa se coboară prin rugăciune pacea, liniștea, buna rânduială. — Rugăciune să vărsăm, deci, către Domnul, caldă, stăruitoare; pentru toată lumea, pentru buni și pentru cei răi, pentru conducătorii societății mai întâi și mai ales. Mare și grea este povara lor în aceste zile. Și Doamne, cât îi mai știm critica și judeca! De rugat însă, cât ne rugăm pentru ei?

E necesară apoi pocăința. Echilibrul ordinii morale vătămat atât de brutal, numai prin ea se reface. Prin ea se recunoaște valoarea eternă și sfințenia supremelor principii morale, fără de cari nu se poate închipui însănătoșirea vieții sociale și economice. Și pentru siguratic, pocăința este marele izvor al păcii și veseliei sufletești. Ce cântare mai senină a răsultat în valea plângerilor, decât celebra „Cântare a Soarelui”? Ei bine, acel care a alcătuit-o a fost marele penitent din Assisi!

Prin rugăciune deci și prin pocăință să restabilim pacea și armonia cu Dumnezeu și prin aceasta cea de pe pământ. „De aceea nu ne rămâne — încheiem cu vorbele Papii

— decât să invităm această biată lume care a vărsat atâta sânge, care a deschis atâtea morminte, a distrus atâtea opere, a lipsit de pâine și de lucru atâția oameni, cu vorbele duioase ale sf. Liturghii:

Intoarce-te la Domnul Dumnezeuul tău!

Familia, la sat și la oraș. Temelia statului e familia. Rodește aceasta — crește și statul; slăbește și se destramă familia — se pipernicește și se stinge și statul. Așa că problema familiei face parte dintre cele mai însemnate probleme de stat.

Catolicii americani au îndrăzneala s'o privească în față. Revista lor „The Commonweal” aduce date foarte interesante privitor la chestia bine studiată: Care-i ambianța mai favorabilă familiei: satul sau orașul? Incheerea impusă de realitatea faptelor arată satul ca factor indiscutabil mai favorabil dezvoltării și moralității familiei ca orașul. O rețea întreagă de circumstanțe deosebite fac viața dela sate mai liniștită, mai stabilă, mai puțin expusă la dislocări și chiar totale sdruncinări. Asta abstrăgând dela hrana mai ușor de câștigat și dela proverbiala sănătate câmpenească.

Populația satelor e razimul și nădejdea statelor. Statistica face dovada. Statele Unite, pentruca să-și poată menține populația la nivoul numeric de astăzi, așteaptă să alba anual dela fiecare mille de femei dintre 15 și 44 de ani 362 de copii sub 5 ani. In baza constatărilor făcute se știe însă că în orașele cu peste 100.000 locuitori acest raport numeric dă cifra de numai 292 copii, în orașele cu o populație între 2500 și 10.000 urcându-se la 341, în cele cu mai puțin de 2500 locuitori la 472, în satele curat țărănești această cifră atingând numărul de 545 copii.

Indicația statistice e limpede. Curentului bolnăvicios: „Spre oraș!” să i-să opună de urgență și cât mai serios, altul, cel singur sănătos: „La țară!” — Cât mai curând, cu atât mai bine.

„Agru” la București

Dacă pretutindeni, în provincia noastră bisericească, Agru are o misiune mare și sfântă, în capitală, unde împrejurările de păstorire a credincioșilor noștri întrec tot ce se poate spune despre o diasporă (dovadă articolul despre desrădăcinații noștri, semnat de p. G. Dănilă), el are o misiune deadreptul providențială.

Timp de 14 ani și mai bine noi, Românii Uniți, n'am făcut nimic pentru capitală. Nici biserică pentru credincioșii tot mai numeroși în capitala țării lor. Nici cămin pentru studenții și studentele care vin să se adape la izvoarele științei în această metropolă. Nici facultate de teologie, deși s'a cerut încă din 1919—1920, pe timpul guvernului Al. V. Voevod. Nici o tipografie și un organ de publicitate cu șanse de dăinuire. Nimic. Suntem tot unde am fost înainte de întregirea noastră națională, la biserica S. Vasile din Str. Polonă 48, unde abia pot să încapă 200 (două sute) de persoane. Ba, în unele privințe, chiar mai rău. De pildă, sub raportul presei. Pe când înainte de război apărea respectata „Revistă Catolică”, cu o mulțime de colaborări remarcate de mari autorități științifice, astăzi noi suntem muți în capitala țării noastre. Cel mult dacă putem plasa câte o mică notă sau informație în ce ne privește în câte unul din cotidiene. Marile lucrări de construcție și de achiziție ale Bisericii noastre s'au făcut la Blaj, la Cluj și la Oradea. N'avem nimic de zis împotriva. E bine că s'au făcut acestea. Ele vor trebui neapărat continuate și întregite. Dar nu trebuia neglijată cu desăvârșire nici capitala. Aceasta e întâia noastră cartă de vizită în fața străinătății, și mai ales a fraților noștri din Vechiul Regat, cari au în capitală peste 130 de biserici! Cum ne cunosc aceștia? Așa cum suntem! Adecă, aproape de loc. De aceea, cred că, dacă undeva, aici e cazul să amintim celor în drept ai noștri cuvintele de veșnică înțelepciune ale

Scripturii: „Acesta se cădea a le face, și acela a nu le lăsa” (Lc. 11, 42).

De aceea e cu atât mai frumoasă și laudabilă acțiunea ce o desfășoară secția București a Agru-lui, de o vreme încoace. Un mănunchiu de intelectuali uniți strâns pe lângă fruntașul nostru de acolo, *doctorul Aristotel Banciu*, conferențiar al facultății de medicină, au început în sezonul de iarnă acum încheiat o serie de șezători admirabil organizate, unele nu numai cu concursul unor excelențe societăți muzicale din București, ci chiar cu al simităților Operei Române. Incepute sfios în saloanele Tomis, unde de atâta vreme acționează cu mult zel venerabila Asociație a Catolicilor, aceste șezători și-au găsit o măreață încheiere în șezătoarea din urmă, organizată în cea dintâi sală de conferințe a României, la Fundația Universitară Carol I, ca un bun augur pentru cele ce au să urmeze în viitor. Atât prima șezătoare dela 24 Ianuarie, cât și ultima la 3/15 Mai, au avut loc la memorabile serbări naționale, ca o dovadă grăitoare de felul cum înțelege această secție să înbine în acțiunea sa sentimentul național cu cel religios, storcând prin aceasta admirația neprecupețită a tuturor bunilor români, indiferent de crezul lor social, politic și chiar religios. Conferențiarii celor șase șezători au fost: Dr. A. Banciu, Ștefan Pop, directorul colegiului național S. Sava; P. Dr. Georgescu și Dr. Z. Păclișanu; Victor Hulița, profesor; Dr. Augustin Popa; Dr. Nicolae Popa și, în fine, Șt. Pop și I. Agârbiceanu.

Precum poate vedea oricine din această simplă enumerare, majoritatea covârșitoare a celor care acționează în cadrele acestei secții sunt mireni cu tragere de inimă pentru străngerea rândurilor și propășirea sfintei noastre Biserici. Preoți abia sunt trei. Cu atât mai mare trebuie să fie lauda noastră și mulțumirea lor.

Agru e pe drumul cel bun. Cu Dumnezeu înainte!

Ion Ceparu

Foia „Unirii”

Pionerii sf. Uniri în Rusia

— Notițe informative și câteva reflexii —
de Marin Barbu-Bănățeanu

7. *Ivan P. Deibner*. Alt entuziast al ideii unite ruse. Vlăstar nobil. Face studii superioare de drept. La îndemnul lui Solovieff studiază și teologia. Și filozofia școlastică. În 1899 se face catolic. Intrat în administrație, face serviciu pe lângă Stolypin, pe atunci guvernator de Saratow. Se mărturisește și cuminecă des. La 1902 găsește titlu se meargă la Lwow, unde mitropolitul Szeptycki îl sfințește de preot. Vezi bine că totul s'a întâmplat în secret. Reîntors în patrie își cere transferarea. Cererea e satisfăcută: trece în Siberia, în gubernia Tobolsk. Celebrează în familie. Timpul liber și-l petrece aprofundând mistica și teologia. În 1905 vine, cu familie cu tot, în capitală, fără ca superioritatea să știe ceva de hirotonirea lui. Aci face cunoștință cu micul dar inimosul mănunchiu de Ruși uniți și își destăinuie secretul. Scoate și o revistă lunară: Slovo Istiny (Cuvântul Adevărului). În Dumineci și sărbători, la sf. slujbă, de regulă dânsul ținea predica. Oficiantul dela „Impărăteasa Maria” face apostolie pe față. Denunțat Țarului acesta, din inițiativă proprie, îl scoate din serviciu, cu o plată de 960 ruble la an. — Sărac, nu-i vorbă, devenise sărac. Dar îi rămăsese tot timpul la dispoziție pentru a munci în via Domnului căreia-i surideau zorii unor zile tot mai bune.

8. *Eustache Sussaleff*. Se convertește pe la începutul lui 1909, fiind deja preot în Bogorodsk, la uzinele Morozoff. Trecerea aceasta are o însemnătate specială, căci are o înfrîurire hotărâtoare asupra fuziunii ulterioare a bisericii staro-obriate alor douăzeci milioane Ruși, cu biserica Romei. Iarna următoare convertirii sale se mută adecă la Petrograd și se așază nu departe de strada Polozoff unde știm că era capela rusă unită. Se duce și el regulat și slujește în acel lăcaș de rugăciune dela etajul de sus al casei doamnei Varvara Timofeueff, închiriat cu 25 ruble pe lună. Inimi bune se îngrijiseră cu vremea de iconostas, de icoane (unele pictate de bătrâna doamnă neoconvertă Feodoroff, mama celui ce avea să fie peste câțiva ani exarhul Rușilor uniți) și de tot ce trebuie Casei Domnului. Lumea venia în număr tot mai mare la sfintele slujbe săvârșite aci. Oficialitatea știa acest lucru. Nu-l împiedeca însă. Dar nici drept de publicitate nu acorda cultului unit. La insistențele în acest sens ale Dșoarei Ouahakoff, Stolypin avea acelaș răspuns stereotip: „Continuați a exista cum ați existat și până acum; faceți și pe mai departe ceea ce știu că faceți: eu voi închide ochii”. Dar nimic mai mult.

De sărbătoarea Invierii să schimbă însă situația. Slujesc împreună Zertchaninoff, Deibner și Sussaleff. La sfârșitul slujbii acesta din urmă trimite o telegramă Țarului: „De sericita zi a Invierii staro-obriatii Ruși în comuniune cu Sfântul Scaun înalță rugăciuni la Cel Preainalt pentru sănătatea Maiestății Voastre și a marelui Duce moștenitor”. La care răspunde Țarul prin ministrul Curții imperiale, baronul Frederichs,

că „Mulțumește staro-obriaiilor în comuniune cu Sfântul Scaun, pentru rugăciunile lor”. Ceea ce pentru biserica unită echivala cu recunoașterea oficială deadreptul din partea capului statului. Cei trei preoți împreună slujitori nu se mai tem deci de rigorile politice. Deschid largi porțile bisericii lor și vestesc fără frică adevărul celor adunase și-i ținea într'însa. Stolypin nu cutează să ia nici o măsură mai aspră împotriva lor, deși e informat că sărbătoarea de sărbătoarea, la toate liturghiile celebrate în noua biserică botezată a „Sf. Spirit”, lumea năvălește în așa număr că nu-i mai încap sala făcută din cele două chilii de mai înainte, ci o seamă dintre ascultători trebuie să adaste afară pe trepte. Poliția avea cunoștință și de „ceaiurile” dese ce aveau loc la locuința p. Zertchaninoff — o cameră alăturată bisericii — dar nu îndrăznește să le interzică. Ajungea arătarea telegramei Țarului, pentruca toate gurile să se închidă. — Intr'aceea mica turmă creștea și se întăria văzând cu ochii. Darul Domnului se vădia lămurit a fi cu mișcarea dela biserica „Sf. Spirit”.

9. *Patapie Ermilianov*. Rar caz mai evident de lucrarea grației ca trecerea la catolicism a ieromonahului acestuia. Născut la 1889 în părțile Ufei, dintr'o familie de sectari convertiți la „ortodoxie de Antoniu Khrapovitsky (devenit mitropolit de Kiev, refugiat din calea bolșevicilor la Belgrad), micul Petru e dus de acest ierarh la călugărie în lavra Potchaievskia, învesmântat și călugărit pe numele de Patapie, trimis la teologie în Jitomir, mai apoi hirotonit de același. Studiul Patologiei și al Istoriei Sărbătoarelor bisericești îi deschide ochii sufletului

O punere la punct. Probabil pentruca să atenueze gravitatea *faptului* că Sergie moscovitul notificase cât se poate mai categoric Patriarhului român și mitropolitului Gurie al Basarabiei „drepturile” sale jurisdicționale asupra ortodocșilor basarabeni, o seamă de publicații, ortodoxe, asvârliseră luna trecută în opinia publică lozinka bombastică: Să rupem Concordatul cu Vaticanul și de ce, mă rog? Pentruca: Formula de jurământ a episcopilor catolici din România omite să precizeze caracterul de „românesc” al acestui Stat. — Mai mult: actualul concordat — horribile dictu et auditu! — nu recunoaște Unirea Basarabiei!

Decât lărmălaia pe tema aceasta n'a ținut mult. I. P. S. Alex. Cisar, arhiepiscopul catolic de București, a pus-o la punct fără chip de replică, în chiar Senatul țării.

Referitor la insinuația cu formula jurământului, Inaltul Ierarh a precizat: „România” și român” se pomeneste în ea în două rânduri, în mod deosebit și clar.

Iar tiribombeii cu Basarabia, I. P. S. și opune *faptul* preluării parohiilor catolice basarabene încă în 1921 din partea episcopului român catolic de Iași, care era tocmai ilustrul vorbitor în persoană. După care citește argumentul zdrobitor pentru lansatorii de fantasmagorii cu dedesupturi străvezii: *Decretul* din 1921 al Congregației Consistoriale pentru dismembrarea și uniunea eparhiilor de *Tiraspol* și Iași, cu dispoziția-i împede și atât de expresivă: „Următoarele parohii: *Chișinău, Tighina, Bălți, Hotin și Crasna*, cari până acum au aparținut Diecezei de *Tiraspol*, să fie luate dela dânsa și alipite și unite **pe veci** Diecezei de *Iași*, cu toate drepturile și obligațiile proprii acestei Dieceze”. — Drept că nu se face amintire în acest decret despre parohiile catolice sudice (din Ismail și alte localități basarabene). Dar nici nu era de lipsă, din simplul motiv că acelea se aflau ipso facto sub jurisdicția episcopului romano-catolic de Iași, chiar și pe vremea când ținau de Rusia.

Toate aceste lămuriri ale I. P. S. Cisar le-a luat la cunoștință cu entusiasmă satisfacție Senatul român, după cum se vede din „Monitorul Oficial”. Presa însă, cea presă care s'a făcut cisterna unor neadevăruri sfruntate ca celea puse la punct de Inaltul Ierarh, — nu mai știe nimic. A tăcut și tace chitic.

Glasul dreptății. În 22 Maiu c. s'a ținut, la Cluj, congresul organizațiilor de dincoace de Carpați ale partidului național-liberal, față fiind și d. I. G. Duca, șeful partidului. Ca la toate adunările de acest fel, s'au prezentat rapoarte, s'a discutat și s'au luat hotărâri. Una ne interesează și pe noi în chip special: cea privitoare la situația bisericii noastre. În temelul unui referat documentat al dlui adv. *Dr. Emil Folea*, (Dicosânmartin) s'au trecut între hotărârile congresului, următoarele:

„Constituția țării românești, alcătuită de Partidul Național Liberal, declară biserica română unită cu Roma de biserică națională, nu numai pentru marele său rol istoric, național și cultural, ce l-a avut în Ardeal și prin aceasta în viața întregului neam românesc, ci și pentru rolul ce-l are azi și-l va avea și în viitor. Actualul guvern, prin călcarea constituției, desconsiderând rolul amintit, motivând cu un strâmt și greșit punct de vedere de cruțare, nedreptățește aceasta biserică, reducând pe nedrept ajutorul material atât pentru biserică, cât și pentru salarizarea preoților. Astfel o mare parte a populației românești din Ardeal este greu jignită. — Partidul Național Liberal, condus întotdeauna de simțul de dreptate și echitate, declară că va repara aceasta nedreptate și va trata și pe viitor ca și în trecut biserica română unită cu Roma în mod egal cu biserica soră română ortodoxă”.

Increștăm cu bucurie această hotărâre, care recunoaște categoric dreptatea, atât de evidentă, a cauzei noastre. Și ne place să credem, că angajamentul solemn luat pentru viitor se va și respecta, nu numai „ca și în trecut”, ci sincer și cinstit, după toată drep-

tatea și echitatea. Pentruca în ce privește trecutul, depărtat și mai apropiat (cfr. chestiunea facultății noastre de teologie, care ni-se cade după dreptate!) ar mai fi de spus unele și altele. Nu le mai pomenim însă, în nădejdea că viitorul ne va face să le uităm.

Știri mărunte

Conferență episcopescă. Marți, în 31 I. c. se va întruni la reședința mitropolitană din Blaj episcopatul catolic de ambele rituri din România, spre a pune la punct marea chestiune a »patrimoniului sacru« prevăzut de concordat. Și-au anunțat participarea toți Inalții Ierarhi ai bisericii catolice din țară. — Facă Domnul, ca sfatul lor să aducă roadă multă pentru biserică!

Ministrul Justiției la Papa. Se știe că d. *Valer Pop*, ministrul justiției, a plecat săptămâna trecută la Roma. Rostul acestui drum ar fi să găsească, în conțelegere cu Vaticanul, un aranjament pașnic în chestiunea »Statusului catolic« din Ardeal. — Trimisul țării noastre a sosit în Cetatea Eternă în 20 Maiu seara. A fost întâmpinat la gară de personalul legațiilor noastre, în frunte cu d. Petrescu Comnen, ministrul României la Vatican și de un reprezentant al Vaticanului, care l-a salutat în numele Sfântului Părinte. — Sâmbătă, în 21 Maiu la amiază, d. ministru a fost primit în audiență de către Papa Pius XI. Primit la intrare cu onorurile cuvenite și întâmpinat, între alții, și de Mons. Dolci, nunțiu apostolic în România, d. ministru și suita au fost introduși la Sfântul Părinte care, în cursul audienței de o jumătate oră, s'a interesat de aproape de România și de M. Sa Regele Carol. — A urmat apoi o audiență la cardinalul Pacelli, secretarul de stat al Vaticanului, care a întors mai târziu visita ministrului la apartamentul său din hotelul Palace.

Socoteli greșite. Potențaii actualului regim spaniol au ziseră și ei ceva despre »averile fabuloase« ale jezuiților și precum se vede

pentru recunoașterea adevărului supremației lui Petru și a urmașilor săi. În 1917 e trimis la Bogdanovka, un orașel cu vre-o 50.000 suflete, din gubernia de Kharkov. Slujește ca un sfânt și cuvântăz ca un arhanghel. Credincioșii sunt încântați de el și de cuvântul lui din Sâmbete, Dumineci și sărbători. Când, în Iunie 1918, le spune c'ar fi vremea să se uniască în credință cu urmașii Papilor sf. Leon cel Mare și Gregoriu Dialogul pentru cari avea o cinste deosebită, poporul îl aprobă într'un glas. Cu actul de trecere în buzunar, purtând semnăturile de aderență ale celor 8000 capi de familie, se prezintă la episcopul Khrapovitsky să-l încunostințeze de pasul ce stă să facă. Ascultă, lăra să mai zică ceva, »binecuvântarea« stranie a ierarhului ieșit din fire: „Afurisit să fi! De trei ori afurisit!”, și-și vede de drum spre Petrograd unde aflase dela un preot catolic polon, spre nespusa sa bucurie, că rezidă exarhul Rușilor uniți (pân'aci idee n'avea de așa ceva), pâr. *Leonida Feodoroff*, fost elev al Academiei teologice ortodoxe din Moscova.

Intr'aceea lupii n'au pregetat a-se arunca asupra turmii. Preoți după preoți, ba chiar și-un vlădic, *Andronic*, au venit să-i abată pe credincioși dela calea aratăta de pâr. *Patapie*. Toate încercările însă au fost zadarnice. S'a recurs și la paturile de pușcă ale trupelor de ocupație germane, cărora le-au denunțat, pe pâr. *Ermilianov* și adepții săi, a fi bolșevici. Zadarnică a fost și încercarea aceasta. Și toate câte au urmat. Căci Calvarul acestei comunități s'a continuat și după ce i-a venit conducătorul cu vestea mare a dorinței împlinite. A fost târit și dânsul în

prinsoarea Starobelsk, bătut și chinuit în fel și formă, până când un preot catolic german, interesându-se, întâmplător, de cauză, a intervenit la comandamentul militar și l-a slobozit din temniță și cătuși. Suferințele însă nu s'au sfârșit cu aceasta. Bogdanovka, fiind situată în vremile acelea neașezate pe-un teritor ce schimba des stăpânul, avea »fericirea« s'apuce când în puterea bolșevicilor, când într'a Germanilor, când pe mâna partizanilor lui Petliura, când pe-a lui Denikin, când pe a cazacilor dela Don. Cu fiecare schimbare de domnie erau pârși din nou și supuși din nou la suplicii. În primăvara anului 1920 P. *Patapie* și turma sa trecuseră deja a 16-a oară prin maltratări la fel de necruțătoare. Dar fără să-i fie clătinaț. »Cătu-i pentru prigoana și suferințele ce îndurăm, n'aveți nici o teamă: ne ținem tare pe stâncă lui Petru«, scrie dânsul într'o epistolă din acel an.

II.

Idea revenirii Rusiei la străbuna unitate catolică s'a dovedit în scurtă vreme a fi idee vie și rodnică. Afirmăția lui *Merejkovski* că *Solovieff* ar fi un glas în pustie, a rămas ceea ce era dintru început: afirmație gratuită. Toată mișcarea deastădată era pusă în alvia ei firească și nu mai era chip să fie oprită.

Grație stăruințelor apostolice ale mitropolitului *Andrei Szeptycki*, singurul urmaș legitim al mitropoliților »a toată Rusia și a Kievului« ce se uniseră odinioară cu Roma la *Kamenetz-Podolsk*, în 1907 Rușii uniți au un *vicar cu drepturi de episcop* în persoana pâr. *Zertchaninoff*, ajutat de *Deibner*, *Dimitrie Novsky* și alți preoți sfințiți în secret la Lwow. Curentul trecerilor

crescând și stările tinerei dar viguroasei formații reclamând aranjamente noi (despre ceea ce marele Păstor s'a convins nu numai din epistolele private și rapoartele oficiale ce primea, ci și din călătoria întreprinsă în persoană, dar firește că incognito), la 1917 se merge mai departe: se înființează *exarhatul Rusiei* cu pâr. *Leonida Feodoroff*, ca întâiul titular, în frunte, recunoscut și de oficialitatea de stat. Ba recunoscut și de ortodoxia rusă, ai cărei mai mulți membri din ierarhia înaltă intraseră, cu aprobarea patriarhului *Tichon*, în foarte strânse legături de împreună lucrare duhovnicească cu uniții. »*Revue Apologétique*« din 15 Maiu 1924 relatează cazuri dese de cereri de-ale călugărilor ortodocși pentru a fi primiți în sânul bisericii catolice. *Lavra Alex. Nevsky* din Petrograd a emulat în această privință cu Moscova.

Secretul atracției mișcării unioniste? — Toți inițiatorii ei sunt Ruși sadea. Toți vin la catolicism în urma unei auto-educații științifice-religioase, fără amestecul vreunei influințe apusene. Cu toții adâncesc îndeosebi Istoria și SS. Părinți răsăriteni, pe cari cunoscându-i și iubindu-i își cunosc și iubesc, așa zicând, patria proprie a sufletului lor oriental, de care se atașază de nedespărțit cu toată ființa lor. Așa că opera începută în strada *Polozoff*, și pentru ei și pentru frații de bună credință din cealaltă strană, pe lângă că era o operă de demnitate și conștiință creștină, mai era și o operă specific națională, rusească. Ceeace-i face să țină cu sfințenie și la formele rituale bizantino-slave. Resentimentului provocat de anumite veleități latinisante ale lui *Zertchaninoff* i-a pus repede capăt cuvântul lim-

le dăduseră crezământ. Ce era deci mai fireș și mai ușor decât să fabrice o lege care să scoată pe jezuiți din țară, în schimb să le rețină averile, de sine înțeles că spre scopuri »culturale-naționale»? Care nu le-a fost însă decepția celor ce se credeau cu norocul în mână, când s'au trezit la realitatea crudă! Adevărul adevărat este, după cum a declarat-o ziariștilor englezi generalul jezuiților, că cele 6 colegii superioare, 20 școli medii, 10 case de studii, 2 observatorii și leproseria nu sunt ale călugărilor expulzați, ele fiind proprietatea Sfântului Scaun, ale episcopilor diecezani, ori ale unor particulari. Observatoriile au fost susținute din fundațiuni. Drept că întreținerea celor 3000 de jezuiți spanioli, precum și instrucția școlară și administrația atâtor așezăminte reclamau sume însemnate. Numai cât acestea nu izvorau din cine știe ce proprietăți de-ale jezuiților, ci din daniile marinimoase ale obștei credincioase. — Decretul-lege ce prevede suspendarea, pe-un an (vorbă să fie!) a dispozițiilor împotriva averii jezuiților, își are tâlcul său tragi-comic.

Locale. Dumineca viitoare, a Orbului, va predica în catedrală p. Dumitru Neda, prof. la Academia noastră de teologie.

— Școala noastră de menaj a ținut să aranjeze Dumineca trecută la sine acas o expoziție cu produse de-ale atelierelor sale. Au fost bogat reprezentate secțiile: țesătorie, croitorie, curățătorie și bucătărie. Aceasta din urmă într-o sală alăturată salei de gimnastică dela liceul de băieți, unde tot atunci dd. profesori G. Veliciu și V. Oros au conferențiat, în legătură cu ziua laptelui, despre acest aliment și derivatele lui, în fața unui public numeros și a lumii școlărești.

Bucurie sfântă la Ocna Dejului.

Ziua a doua de Paști din acest an a prilejit lumii credincioase din Ocna Dejului o bucurie specială: revenirea la credință a multor pocăiți și botezul alor șase copii de pocăiți, între 1 și 15 ani, nebotezați încă. Renașterea întru Domnul a jertfelor acestora nevinovate ale unei rătăcirii pierzătoare de suflete și primejdioasă și pentru neam a stors lacrimi de bucurie atât din ochii p. Laurențiu Costea, preotul botezător, cât și dintr'ai mulțimii ce i-a ascultat mișcătoarea cuvântare rostită cu acest prilej. De notat că dintre copiii botezați doi sunt ai fo-

pede și luminat al lui Piu X: *Nec plus, nec minus, nec aliter* de cum prescrie venerabilul ritual observat de frații disidenți.

La toate aceste considerente să se mai adaugă și aportul înălțimii morale impresionante a protagoniștilor-apostoli ai acestei mișcări. Pentru nici unul din ei trecerea la unire n'a fost o chestie ușoară. Dimpotrivă: era un act în urma căruia nu se puteau aștepta la altceva decât la suferințe și la jertfe. Tolstoi, Deibner, Ermilianov știm ce-au pățit. Solovieff și-a riscat cariera și viitorul. Zertchaninoff s'a trezit părăsit de soție care, femeie practică, a rămas, cu pensie bună, »văduvă de preot ortodox». Alexandru Alexeieff, preot, hirotonit ortodox, dar dorind să moară catolic, se converteste în 1928, și plătește aceste pas cu viața. — Decât că așa se urmează Domnului. Și numai în acest semn al *pătimirii apostolilor* săi i-e dat bisericii celei adevărate să biruiască Pe Hristos și adevărul lui îl vestesc cu isbândă deplină numai cei în stare să tragă toate consecințele credinței lor, până la a se face »nebuni» sau mucenici pentru slava curată a Celui propovăduit, fără a se lăsa intimidăți de ceva considerații omenești. Solovieff și frații de idealism creștin luminat și consecvent așa au purces. Nu se putea, deci, ca darul lui Dumnezeu să nu fie cu strădaniile, jertfele și suferințele lor desinteresante, curate și eroice.

stului predicator adventist Mihaiu Moldovan, pe vremuri fanatic răspânditor al aceluși erez. — Mai curând ori mai târziu apostolia luminii celei adevărate și a iubirii desinteresate trebuie să învingă.

Când la noi e miezul nopții... în alte părți ale globului ceasurile arată cu totul alte ore. Așa: în Moscova și Stambul bate ora 11 din noapte, în Budapesta și Viena ora 10 din noapte, în Paris, Londra și Madrid ora 9 de seara, în Rio de Janeiro ora 6 de seara, în New-York ora 4 după masă, în San-Francisco ora 1 dela amiază, în Alaska ora 12 de amiază, miezul nopții fiind numai în Bagdad și Rusia asiatică, tot atunci pe lângă lacul Aral ceasurile arătând ora 1 din noapte, iar la Bombay, Calcutta și pe ostrovul Ceylon orele 2½ după miezul nopții, în Batavia și Bankof ora 4 din zori, în Peking și Shanghai ora 5 din zori, ora 6 de dimineața în Jokohama-Tokio, ora 7 de dimineața în Sydney și Briston, ora 8 și un sfert în Noua Zelandă. — Care va să zică Bucureștii și Bagdadul Arabiei au același îndreptar intru împărțirea timpului.

† **P. Victor P. Bruchental**, paroh în Cosniciul de jos, (ep. Oradea), a trecut la cele veșnice la 15 Maiu 1932, în anul 56 al vieții și 29 al preoției sale cinșite. — Fie-i partea cu dreptii!

† **Veronica Pop Papiriu**, soția preotului nostru din Țăudu (ep. Cluj-Gherla), a adormit în Domnul la 15 Maiu c. în anul 68 al vieții. — Odihnească în pace!

Intrunire colegială. Absolvenții liceului din Blaj, promoția 1902, sunt rugați a lua parte la întâlnirea colegială, după 30 de ani, ce va avea loc la 20 Iunie c. ziua a doua de Rusalii, în Blaj. — Dr. Simion Dragomir avocat, Iliu de Mureș. Pompei Morușca arhitect, Hodoș-Bodrog. Dr. Eugen Sânpetrea magistru, Cluj.

Telefonul „Unirii“

B. Cluj. Părerile p. Prie privitoare la concordat și publicate în »Curentul» sunt, fără îndoială, interesante și originale. Nu păcătuiesc însă prin exces de precizie și corectitate. Așteptăm totuși continuarea care ni-se promite, înainte de-a face eventualele precizări ce s-ar dovedi necesare.

D. București. Nu trebuie să vă mirați de loc. Vizitele pe care ni-le fac, din când în când, înalte fețe ale ortodocșilor din alte țări, sunt de obicei cu bucluc. Mirare ar fi fost să facă excepțiune tocmai mitropolitul Albaniei, p. Visarion Giuvani. N'a făcut, ci s'a conformat, cât de cât, regulii generale. Iată cum: a fost primit bine, cu toate onorurile și cu toată dragostea. A fost prezentat și membrilor »Sinodului permanent» din București, unde și-a arătat dorința ca biserica ortodoxă română să recunoască autochefalia celei albaneze. — La aceasta d. Nae Ionescu a scris în »Cuvântul» (23. V), că rău a făcut Sfântul Sinod primind pe mitropolitul Visarion. Fiindcă acesta nu prea e hirotonit după lege, și biserica națională albaneză nici nu există după canoane. Mai mult: p. Visarion este caterisit de patriarhia din Constantinopol. — La aceste învinuiri a răspuns, nu Sfântul Sinod, ci comunitatea ortodoxă albaneză din București (»Cuvântul» din 26 Maiu). Ea arată că mitropolitul Visarion a primit darul, ce-i drept, dela doi episcopi ruși refugiați, dar cu observarea canoanelor. Iar cu caterisirea e simplu: patriarhia din Constantinopol n'are nici o cădere și nici o putere să se amestece, în 1929, în darurile unei biserici care s'a proclamat autocefală încă în 1922. Drept că n'a fost recunoscută această autocefalie de către patriarhie. Dar nici nu era nevoie. Fiindcă avea cele două condițiuni necesare: »independența politică a statului respectiv și, al doilea, poporul ortodox al bisericii să fie autohton». (!) D. N. Ionescu observă acum, »cât de stranii păreri s'au incubat în ortodoxia creștină», și promite că va reveni. — Precum vedeți, poate să iasă chiar un bine din toată istoria: se va lămurii tot mai mult că autochefalia duce la achefalie.

P. Reghin. Sinodul bisericilor ortodoxe — căruia i-se zice pompos »ecumenic», printr'o evidentă usurpare a cuvântului! — plănuiește mult, înaintează greu. Totuși nu facem prorocii, nu cumva să ne socotească frații răutăcioși. Atâta însă e limpede: a fost convocat, la muntele Atos, pe Rusaliiile acestui an un »prosinod», adică adunarea pregătitoare. Pregătirile erau în toi, când prosinodul... a fost ținut. »Cuvântul» din 16 Maiu c. ne informează cum și de ce. Scrie așa: »Pan-tenos, organul oficial al Patriarhiei de Alexandria, No. 13 din 12 Maiu a. c., precizează că pricina amânării se datorește gravelor cereri formulate de Patriarhul Varnav al Belgradului. Printr'o scrisoare publică acesta a făcut cunoscut Patriarhului ecumenic că biserica sârbă nu va participa la Prosinod nici în cazul când ar fi să participe Biserica sinodală dela Moscova și nici în cazul când n'ar participa Biserica tihoniană (rusă). De asemenea Biserica sârbă a mai pus și condiția ridicării

schismei bulgare și a amestecului Patriarhiei ecumenice în chestiunea episcopului Euloghie dela Paris». — Precum se vede pricini destule. Și poate vor mai fi și altele. Să sperăm totuși, că greutatea vor fi, cu vremea, înlăturate. Un sinod al tuturor bisericilor ortodoxe putea avea urmări binefăcătoare asupra ortodoxiei și cel puțin indirect, asupra marelui probleme a refacerei unității creștine.

Ș. Giurteleenul Hododului. Am primit abonamentul pe anul curent. Adresa s'a corectat. Numerii lipșiți-am trimis.

Noul mers al trenurilor

Începând cu ziua de 22 Malu 1932 trenurile pleacă din gara Blaj precum urmează:

Spre București:		Spre Cluj	
Ora	0,03 Personal	Ora	3,39 Rap. (Arad)
"	5,37 Rapid (Arad)	"	3,46 Pers. (Cluj)
"	6,00 Pers. (Sighișoara)	"	5,56 Accelerat
"	10,50 Personal	"	9,11 Acc. (Arad)
"	12,50 Rapid	"	13,05 Personal
"	15,06 Accelerat	"	17,14 Accelerat
"	18,05 Pers. (Brașov)	"	18,02 Pers. (până la Teiuș)
"	22,26 Acc. (Arad)	"	21,05 Personal
"	23,12 Accelerat	"	21,35 Rapid

Linia Blaj—Praid

Pleacă:		Sosește:	
Ora	6,20 Personal	Ora	2,17 Pers. *)
"	13,20 Mixt	"	9,45 Mixt
"	18,10 Pers. *)	"	20,46 Personal

Observări. Toate trenurile rapide și accelerate au cl. I, II și III; cele personale și mixte au numai cl. II, și III. Personalele spre și dela Praid au și cl. I.

*) Circulă numai în timpul sezonului de vară, dela 1 Iunie până la 30 Septembrie.

Aviz important!

Căminul „Sf. Iosif“ din Sovata, proprietatea Congregației de surori „Sf. Maria“ din Blaj, va fi deschis dela 15 Iunie până la 15 Septembrie.

Are 27 camere, frumos mobilate și provăzute cu tot confortul modern. — Va fi condus de surorile Congregației.

Prețurile cele mai reduse. Mâncare aleasă și gustoasă; la dorință după prescrieri dietice.

4-4

Vasile Hoza

Magazin de ornate bisericesti. Vestimente din cele mai bune stoffe.

Prapori de mătăsă din Damasc Canadelabre din bronz auriu de 6 până la 24 lumini. Potire, cădelnițe, plcside, epitrafire.

Fabrică de clopote

Turnătorie de fontă și metal. La comandă fabric clopote orice mărimi din cel mai bun material cu garanție de 50 ani și se află în depozit de ori ce mărime.

Prețurile cele mai scăzute.

VASILE HOZA

Sibiu, Piața Mică Nr. 14

(34) 4